

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1994-1995

OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR WELZIJN EN GEZONDHEID

VERGADERING VAN 21 FEBRUARI 1995

Interpellatie van de heer J. Vandeurzen tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de lange wachttijden bij de gehandicapteninstellingen

VOORZITTER: de heer J. Van der Sande, ondervoorzitter

— *De interpellatie wordt gehouden om 14.23 uur.*

Interpellatie van de heer J. Vandeurzen tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de lange wachttijden bij de gehandicapteninstellingen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandeurzen tot mevrouw Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de lange wachttijden bij de gehandicapteninstellingen.

De heer Vandeurzen heeft het woord.

De heer J. Vandeurzen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, een paar weken geleden hebben de media ruchtbaarheid gegeven aan de onvrede van de instellingen en de ouders van mentaal gehandicapten inzake de problematiek van de lange wachttijden in de gehandicapteninstellingen. Naar verluidt zijn de instellingen overvraagd en is er een manifest tekort inzake voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding.

Hun klachten doen vragen rijzen in verband met de programmienormen. Instellingen die initiatieven wil-

len ontwikkelen afgestemd op de nieuwe behoeften worden geconfronteerd met de programmiecriteriën die de Vlaamse regering in uitvoering van artikel 50 van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van personen met een handicap op 28 april 1993 heeft vastgelegd. Deze normen werden nadien verlengd tot 1 januari 1996. De oorspronkelijke programmiecijfers werden in beperkte mate verhoogd met 150 plaatsen. De bijgekomen plaatsen zijn bij voorkeur bestemd voor de uitbreiding van de voorzieningen voor opvang van volwassen matig en zwaar gehandicapten en meervoudig gehandicapte kinderen.

Ik geef toe dat de regionale spreiding van de opvang en de lange wachttijden, die zeker geen wetenschappelijk, noch objectief criterium zijn, een belangrijke rol spelen bij de beoordeling van ouders in hun zoektocht naar een aangepaste voorziening voor hun kind.

Inzake dergelijke voorzieningen behoort de provincie Limburg bij de koplopers. Alhoewel ik aanvaard dat programmienormen verantwoord worden vanuit enerzijds de reële behoefte aan zorgaanbod en anderzijds de financiële mogelijkheden van de overheid, stel ik vast dat initiatiefnemers die willen inspelen op nieuwe behoeften zoals ouder wordende gehandicapten voortdurend in botsing komen met deze criteria. Dit gaat

soms heel ver. Ik heb reeds vastgesteld dat bepaalde initiatiefnemers uitwijken en over "de provinciegrens" van soepeler normen genieten. De signalen van de sector wijzen erop dat de programmiecijfers niet langer beantwoorden aan de behoefte van voorzieningen zoals ervaren op het terrein.

Op welke manier zijn de programmienormen tot stand gekomen? Werden hierover wetenschappelijke studies gemaakt?

Ook de lange wachttijden doen vragen rijzen.

Het probleem van lange wachttijden beperkt zich geenszins tot de gehandicaptensector. De bejaardensector kampt met hetzelfde fenomeen. Heel wat ouderen schrijven zich op verschillende plaatsen in. Men kan zich vragen stellen over de juistheid van deze wachttijden. Bepaalde provincies hebben een centrale wachtlijst uitgewerkt zodat men over een meer objectief instrument beschikt.

Mevrouw de minister, alhoewel ik een debat over de meest aangewezen voorziening voor een bepaald type handicap bewust in het midden laat, ben ik van oordeel dat een beleid dat gebaseerd is op programmienormen, geregeld geëvalueerd moet worden op zijn wetenschappelijke basis.

Werden er studies gemaakt over de normen?

Vandeuren

Worden de cijfers geregeld geëvalueerd zowel inzake financiële noodzaak als vanuit een veranderend behoeftenpatroon ?

Zullen de programmatiecijfers in de toekomst evolueren ?

Welke zijn op dit ogenblik de grote, te verwachten tendensen ?

Mijn laatste vraag heeft een meer provinciaal karakter. Zijn de programmatiecijfers bindend in een bepaalde regio ?

De voorzitter : De heer Tant heeft het woord.

De heer P. Tant: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de problematiek inzake de programmatieregelingen beperkt zich geenszins tot Limburg ; ook Oost-Vlaanderen kampt met overvraging.

De situatie is soms bijzonder schrijnend. Mensen die in een dagcentrum verblijven, vinden, bij plots overlijden van de ouders of bij andere familiale moeilijkheden, geen nachtopvang.

Daarom is een initiatief zoals in Oost-Vlaanderen lovenswaardig, waar men in samenwerking met de provincie een coördinatie van de gegevens heeft uitgewerkt zodat men een beter overzicht krijgt van het totaal aantal wachtenden. Navraag bij de voorzitter van de centrale wachtlijst voor Oost-Vlaanderen leert ons dat na één jaar reeds meer dan 200 mensen werden geregistreerd. Men verzekert mij dat het aantal zal blijven stijgen.

Voor 25 percent van deze situaties gaat het om dringende gevallen waarvoor zo snel mogelijk een oplossing moet worden gevonden. Een jaar ervaring leert ons dat 15 percent van de aanvragen afkomstig is uit gemeenten buiten Oost-Vlaanderen. Er is daarbij misschien wel een zekere overlapping, maar er is effectief een tekort aan plaatsen waardoor de meeste instellingen vaak noodge-

dwongen de opnamecapaciteiten moeten overschrijden, met alle problemen van dien zoals bijvoorbeeld bij inspectie.

Moet men die programmatieregelingen niet meer afstemmen op de werkelijke behoeften ?

In Vlaanderen zijn er reeds een aantal verspreide initiatieven met betrekking tot het wachtregister. De betrokkenen zijn zich bewust van de overlappingen die een vertekend beeld geven van de situatie. De enige mogelijkheid om een zuiver beeld te verkrijgen is een nationaal wachtregister dat een reëel overzicht geeft van de situatie.

Is de minister bereid de programmatiecriteria aan te passen, gelet op de objectieve gegevens die eerstdaags door het centraal wachtregister van Oost-Vlaanderen kenbaar zullen worden gemaakt ? We kunnen een aantal mensen toch niet in de kou laten staan, in de volle betekenis van het woord. Als instellingen bestaan, is dat in de eerste plaats omdat er behoefte aan is. De zorg voor de medemens in alle omstandigheden moet hier het belangrijkste criterium zijn.

Mevrouw de minister, ik ben ervan overtuigd dat u, wanneer het er op aankomt te kiezen tussen de programmatie en de werkelijke noden, voor het laatste zult kiezen. Ik hoop het tenminste.

De voorzitter : De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer B. Vandendriessche : Mijnheer de voorzitter, dit probleem wordt door de ouders van gehandicapten zeer intensief opgevolgd, zeker in Oost-Vlaanderen. Ik had gisteren de gelegenheid te praten met ouders van zwaar gehandicapten.

Mevrouw de minister, ik wil u het signaal dat ik daar ontvangen heb, niet onthouden. Het betreft vooral de oudere gehandicapten wier ouders toch ook niet jong meer zijn. Zij vragen zich voortdurend af wat er met hun kinderen zal gebeuren als

zij er niet meer zijn. Bij hen leeft een gevoel van onmacht en onbegrip. Dat is een debat dat zeer emotioneel geladen is. Ik weet dat emotionaleiteit in deze zeker geen goede raadgever is, maar het is toch opportuun de bezorgdheden van deze mensen in deze commissie aan de orde te stellen.

In theorie is er in Oost-Vlaanderen een overcapaciteit, maar in de praktijk is de toestand heel anders. Er ontstaat een tijdelijk circuit, de MPI's. De patiënten boven de 21 jaar mogen daar normaal niet langer blijven, maar aangezien er geen andere opvang is, krijgen ze telkens een verlenging van de verblijfsduur van drie maanden. Dat is een zwaar psychologisch probleem. Men leeft constant met een vervaldatum voor ogen.

Collega Tant heeft verwezen naar de centrale wachtlijst. In de praktijk blijkt dat alle voorzieningen volzet zijn. Uit de cijfers die mij vandaag door het centrale wachtregister zijn meegedeeld, blijkt dat er in Oost-Vlaanderen 245 personen zoeken naar opvang. Daarvan moeten er 55 binnen de zes maanden worden geplaatst en - wat opvallend is - 60 percent van die groep is jonger dan 25 jaar. Die wachtlijst heeft dan nog maar betrekking op 32 van de 48 voorzieningen.

Historisch gezien heeft Oost-Vlaanderen een overcapaciteit. Een bakermat in de gehandicaptenzorg zijn de instellingen van de Zusters en Broeders van Liefde. Uit de cijfers blijkt tevens dat een derde van de bewoners - 842 personen - van de MPI's en de tehuizen afkomstig zijn van andere provincies. Dat kan ten dele wel worden verklaard door de reputatie en de traditie, maar het bewijst toch wel dat er nog een duidelijk verschil is tussen de theorie en de praktijk.

Voor Oost-Vlaanderen alleen plant u nog 192 nieuwe plaatsen. De lijst is publiek gemaakt. De ouders waarover ik het had, hebben die instellingen een na een gecontacteerd. Uit de

Vandendriessche

antwoorden die zij hebben gekregen, kunnen verschillende conclusies worden getrokken. Er zijn voorzieningen die nog niet eens weten dat zij een toekenning hebben. Sommige antwoorden dat zij volledig volzet zijn omdat zij een MPI hebben, die voorrang krijgt. Andere antwoorden dat de interne wachtlijst overbeladen is.

In die 192 nieuwe voorzieningen, die over twee jaar effectief moeten zijn, is er voor de gewone aanvrager geen plaats meer.

De 600 nieuwe plaatsen die u in Vlaanderen hebt gecreëerd, zijn blijkbaar onvoldoende. Wat zijn de alternatieve opvangmogelijkheden? Zijn er ambulante experimenten aan de gang? Werd in de programmatie ook rekening gehouden met de sterk verhoogde levensverwachtingen? Het blijkt immers dat mentaal gehandicapten thans een veel hogere leeftijd bereiken, wat natuurlijk een pluim is op de hoed van al de ministers van welzijn dat de kwaliteit zo verhoogd is.

Men vroeg mij of er geen mogelijkheid is tot reconversie van MPI's naar tehuizen voor gehandicapten ouder dan 21 jaar. In Vlaanderen zouden er immers 138 MPI-plaatsen onbezet zijn.

De voorzitter : Mevrouw Maximus heeft het woord.

Mevrouw L. Maximus : Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij aan bij al wat tot nu toe is gezegd.

Ik stel samen met de minister vast dat wij ons inzake de opvang van gehandicapten in een historisch gegroeide situatie bevinden die vooral aandacht schonk aan de zwaar zorgbehoevende in instellingsvorm en dat die sector niet mee is geëvolueerd met de nieuwe tendensen, de nieuwe begeleidingsvormen, enzovoort. Mevrouw de minister, ik heb vernomen dat u thans een doorlichting maakt van de populatie van de

gehandicapteninstellingen, vooral om na te gaan of de gehandicapten wel in de gepaste opvang terecht zijn gekomen. Dat sluit aan bij de bezorgdheid van de ouders die hun kinderen zelf hebben verpleegd en die van mening zijn dat zij na hun overlijden dezelfde beschermende en gestructureerde opvang moeten krijgen dan zij thuis hebben gehad.

De SP verkiest uitbreiding van initiatieven inzake begeleid zelfstandig wonen. Wij moeten streven naar een integratie van de gehandicapten in de samenleving. Ik zal mij blijven verzetten tegen de strekking die gehandicapten wil betuttelen in plaats van te streven naar een maximale integratie. Dit betekent dat wij werk moeten maken van een systeem van zorgniveaus zowel voor de instellingen als voor de ambulante verzorging. Men moet streven naar de doorstroming van een zorginstelling naar een "lichtere" vorm van begeleiding die beter aansluit bij de huidige beleidstendensen.

De ouders moeten op twee manieren worden begeleid.

Ten eerste, de begeleiding van de ouders moet ervoor zorgen dat zij - ongeacht de leeftijd en de graad van zelfredzaamheid van hun kind - zijn niveau goed kennen.

Ten tweede, de ouders moeten weet hebben van een trapsgewijze begeleiding zoals reconversie van jongeren naar onder meer begeleid wonen.

De resultaten van het onderzoek naar het profiel van de opgenomen gehandicapten kunnen een aanwijzing zijn voor de programmatie van de verschillende vormen van opvang.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer de voorzitter, collega's, vooraleer te antwoorden op de interpellatie wens ik te beklemtonen dat deze problematiek bijzonder emotioneel geladen is.

De problematiek handelt over de zorg van ouders voor hun ouder wordend, gehandicapt kind.

Een zekere ambiguïteit is nooit veraf. Elke ouder wordt geconfronteerd met de veeleer gevoelsmatig geladen keuze tussen een verzorging thuis of in een instelling.

Ouders schrijven hun kind vaak vanaf de leeftijd van 15 jaar in op een wachtlijst maar weigeren een opname als de instelling deze mogelijkheid aanbiedt.

Mijn antwoord bestaat uit twee delen : een toelichting bij de programmatienormen en een menselijke benadering van de problematiek.

Het programmatiecijfer zoals bepaald door het besluit van de Vlaamse regering van 28 april 1993, gewijzigd bij besluit van 13 juli 1994 is gebaseerd op een HIVA-studie over de behoeften inzake residentiële opvang tot 2000.

De onderzoekers geven toe dat de in de studie geciteerde cijfers slechts cijfers zijn zonder menselijke waarde. Berekeningen over de gehandicaptenpopulatie, prognoses over de evolutie van het aantal en de vraag naar residentiële opvang zijn statistische gegevens die geen rekening houden met menselijke waarden en zorgen.

De studie besluit dat er een bijkomende nood is aan opvang en begeleiding van volwassen personen met een handicap en dat het aantal bedden voor kinderen ongeveer gelijk zou blijven. Dit blijkt niet het geval te zijn. De heer Vandendriessche heeft terecht opgemerkt dat een aantal Oostvlaamse MPI's onderbezet zijn. Deze vaststelling geldt ook voor de andere Vlaamse provincies. Ik zal dat later toelichten.

Het programmatiecijfer, ook de 3,4 pro mille-norm genoemd, geldt voor heel Vlaanderen. Deze norm maakt een billijke verdeling over de provincies mogelijk.

Demeester-De Meyer

Mijnheer Vandeurzen, ik ga met u akkoord dat men geen strikte verdeling per provincie moet nastreven. Uit de cijfers blijkt dat mijn departement deze cijfers ook niet blindelings toepast. Rekening houdend met de geldende programmienorm hebben de provincies Antwerpen en Brabant nog een overschot aan opvangmogelijkheden en hebben Limburg en Oost- en West-Vlaanderen de normen overschreden. Overschrijding van deze normen is geen ramp. Het is van essentieel belang dat de overheid soepel probeert tegemoet te komen aan de plaatselijke noden en initiatieven. Deze opmerking geldt ook voor de bejaardenzorg.

West-Vlaanderen heeft steeds het voortouw genomen om de initiatieven van de heer Lenssens uit te voeren en heeft inzake rusthuizen en serviceflats een voorsprong op de overige provincies. Dit komt duidelijk tot uiting in de resultaten van de rusthuis info-foon. West-Vlaanderen telt het minst aantal klachten ter zake.

Ik herhaal dat de overheid soepel optreedt inzake de programmatiecijfers zowel voor de bejaarden- als de gehandicaptenzorg. Het is zeker niet nodig initiatieven buiten de provincie op te zetten. Programmienormen zijn een leidraad, geen strikte regelgeving die geen oog heeft voor de plaatselijke omstandigheden !

De 3,4 pro mille-norm bevat naast de erkende capaciteit ook de vergunde maar niet gerealiseerde uitbreidingen. In de komende jaren zullen er nog een 600-tal bedden bijkomen : in Oost-Vlaanderen ongeveer 200, in Limburg 105.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik ken de gangbare uitspraken van de instellingen als zouden zij niet weten wanneer hun gebouwen in gebruik kunnen worden genomen en over de capaciteit voorbehouden voor de

eigen regio. De overheid zal daartegen moeten optreden.

Daar zullen wij iets moeten aan doen. Mevrouw Maximus was met mij op de opening van een nieuw tehuis in Willebroek. Dat tehuis is geopend met één bezet bed van de tien waarvoor zij vanaf 1 januari 1995 een erkenning hebben gekregen. Zij rekenen op zes bezette bedden op het einde van het jaar en hopen volgend jaar de tien erkende bedden te bezetten. Dat kan niet meer.

Ik heb veel respect voor de initiatiefnemers, maar vóór het einde van het jaar en liefst nog in de helft van dit jaar, moeten de tien bedden bezet zijn of de erkenning zal worden ingetrokken. Die beslissing hebben wij gisteren genomen, samen met het Vlaams Fonds. Wij hebben beslist dat 80 percent van de erkende bedden binnen een periode van drie maanden bezet moet zijn. Het heeft toch geen zin 600 nieuwe bedden tóe te kennen om dan te moeten vaststellen dat die slechts in 1998 zullen worden bezet. Dat was niet de bedoeling van de lange onderhandelingen die wij hebben gehad met de vakbonden. Het ging over 1100 personeelsplaatsen die erbij zouden komen om enerzijds een aantal personeelsleden toe te voegen aan de instellingen waar de werkdruk te hoog was, en anderzijds de lege plaatsen te kunnen invullen. Wij hebben duidelijk afgesproken dat de plaatsen waarvoor men een erkenning krijgt, moeten worden ingevuld. Dan kan men uitbreidingen toestaan aan andere voorzieningen - in Oost-Vlaanderen, Limburg, Antwerpen of elders - die staan te trappelen om mensen op te nemen. Dat is een belangrijk element.

Ik geef een ander voorbeeld. In de provincie Antwerpen heeft men in Stabroek een nieuw residentieel tehuis opgericht met 15 tot 20 plaatsen en men is bezig met verbouwingen om 40 personen te kunnen opnemen. Men verzekert mij dat deze 40 plaatsen al ingevuld zijn met namen. Bij navraag in de regio blijkt dat er een

aantal gasten komen uit Gierle, uit Sint-Oda. Er komen daar plaatsen vrij. De 600 nieuwe plaatsen zullen belangrijke verschuivingen veroorzaken en in bepaalde nieuwe voorzieningen zullen nieuwe ruimten vrij komen.

Wij hebben in het bureau van het Vlaams Fonds - ik heb geregeld contact met hen om de continuïteit van het beleid te verzekeren - beslist dat het niet opgaat op 1 januari 1993 een dagcentrum te openen en dat ik een dagprijs moet ondertekenen voor 1993, maar dat nadien blijkt dat in het hele jaar gemiddeld vier van de tien bedden bezet zijn. Men zegt mij dan dat de andere bedden voorbehouden zijn voor gasten die in de komende twee jaar van elders komen.

Wij hebben steekproeven gedaan van de wachtlijst in Leuven en nagegaan hoeveel ingeschrevenen er waren van het Vlaams Fonds. Welnu, van de hele wachtlijst was er één vraag vanwege het Vlaams Fonds omdat het hier ging om een wachtlijst voor gasten vanaf 15 jaar. Zodra deze gasten 21 jaar oud zijn zal men ze in een residentieel tehuis plaatsen. Ik zou het betreuren dat alle gehandicapten van 21 jaar zouden worden opgenomen in een residentiële setting. Door de grote integratie en de veranderde politiek sinds twintig jaar is het immers niet meer logisch dat ze op 21 jaar worden opgenomen. Er zijn thans andere mogelijkheden. De dagcentra, de beschutte werkplaatsen en allerlei andere initiatieven laten toe dat zij veel langer thuis blijven, vaak tot ze 40 jaar oud zijn.

De tijdelijke verlengingen van drie maanden maken deel uit van een politiek die de instelling voert. Ik zal de verantwoordelijken zelf vragen dit niet meer te doen. Ze vullen plaatsen op van een medisch pedagogisch instituut voor personen jonger dan 21 jaar. Het moet gedaan zijn met die pesterij ten opzichte van de ouders.

Demeester-De Meyer

De KVG heeft mij gisteren uitdrukkelijk gevraagd plaatsen in MPI's om te zetten in bezigheidstehuizen omdat er een onderbezetting is. Vele MPI's moeten niet meer als een internaat functioneren. Het is nu aan de overheid daar wat aan te doen. Ik ben blij met de suggestie die men mij vandaag heeft gedaan.

Ik zal die omschakeling stimuleren. Het gaat hier inderdaad om een andere manier van begeleiden, maar we moeten dat ook durven zeggen.

Ik citeer nog enkele cijfers. Sinds 1981 zijn er 3250 bedden en plaatsen bijgekomen, zonder de 600 plaatsen die er de jongste twee jaar mochten worden gecreëerd. Bovendien zijn er 5600 eenheden omgezet van kind naar volwassenenopvang. Sinds 1981 zijn er in totaal 9900 meer bedden en plaatsen voor volwassenen.

Wij bevinden ons in een bepaalde stroomversnelling en worden geconfronteerd met een zoeken naar een profilering van de verschillende instellingen ten opzichte van elkaar. Misschien hadden wij initiatieven moeten nemen - de overheid kan dat echter niet alleen - om meer centrale wachtlijsten te realiseren. De provincie Antwerpen was daarin de voorloper. Zij hebben op dat vlak iets minder problemen dan de andere provincies. De centrale wachtlijst functioneert daar al tien jaar. Men is er bijna in geslaagd de grootste problemen op te vangen. Bovendien blijkt nog dat er altijd gasten zijn die nergens welkom zijn. Dat is een van de delicate problemen. Oost-Vlaanderen is op dat vlak bekend omdat de Zusters en Broeders van Liefde er in de jaren 1860 tot 1870 de eerste goede instellingen oprichtten voor blinden en gehoorgestoorden. Zij waren ook altijd bereid om zeer zwaar gehandicapten op te nemen en te begeleiden. Het zou goed zijn dat zij plaatsen zouden kunnen verkrijgen opdat de gasten die er een groot deel van hun leven naar school zijn geweest of in een dagcentrum heb-

ben verbleven, er zouden kunnen blijven. Iedereen weet over welke instelling het gaat, namelijk over Van Dorpe. Wij hebben daar talrijke brieven over gekregen. Ik heb geprobeerd een oplossing te vinden. Ik heb hen gezegd dat dit probleem kan worden opgelost met de flexibiliteit die wij hanteren inzake erkenning voor volwassenen en voor jongeren en dat men de families niet constant in de onzekerheid moet laten. Voor ons is er geen probleem. Men zal stelselmatig vaststellen dat een ombouw van kinderopvang naar volwassenenopvang mogelijk is.

Kleinere instellingen zullen ook moeten samenwerken. Dit betekent dat men maximale inspanningen moet leveren om de beschikbare plaatsen op te vullen. Mocht blijken dat er in Oost-Vlaanderen of Limburg nog plaatsen moeten bijkomen, dan zal de overheid zeker niet dwars gaan liggen.

In samenspraak met het Vlaams Fonds werd besloten de planning uit te breiden tot 1997 en 1998. De vergunningen worden sinds 1 januari 1993 niet langer door de minister maar door het Vlaams Fonds verleend. Het Vlaams Fonds kan bijgevolg een programmatie uitwerken tot eind 1998. De previsionele begrotingen voor 1996-1997 en 1998 kunnen inzake deze planning voorstellen bevatten. Op die manier kunnen een aantal problemen inzake overvraging en moeilijkheden bij opvang en begeleiding worden opgevangen.

Ik herinner mij de brievenactie van een instelling. De brief van de ouders begon steeds met dezelfde zin, ik citeer : "Wij hebben gedurende zovele jaren met liefde ons kind begeleid". Dit treft mij. Na de twintigste keer gaat een stuk van de essentie verloren en beseft men dat het geen feitelijke noodzaak is. Naar aanleiding van deze actie heb ik een steekproef laten uitvoeren naar de identiteit van de ingeschrevenen in het Vlaams Fonds. Uit de steekproef is duidelijk gebleken dat de leeftijd van de ingeschrevenen 15 jaar was.

Deze instelling is wel bijzonder vooruitstrevend. Het geeft echter een verkeerd beeld van de concrete situatie en de huidige problematiek.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik beklemtoon de noodzaak van een uitbreiding. In dit kader heb ik het Vlaams Fonds gevraagd met deze uitbreiding rekening te houden in zijn planning tot eind 1998.

De HIVA-studie moet uitwijzen of een nieuwe programmatienorm moet worden voorbereid.

In het kader van de veranderende situatie van jonge en oudere gehandicapten inzake langere levensverwachting en betere integratie in de samenleving moet de overheid zoeken naar stimulansen om de internaten om te bouwen naar residentiële settings voor ouderen. Op die manier komt de overheid tegemoet aan de zorg die leeft bij heel wat ouders.

Heel wat ouders leven met de prangende vraag wat er met hun kind zal gebeuren als zij er niet meer zijn.

Twintig jaar geleden was deze zorg van de ouders reeds bij de geboorte aanwezig. Op dat ogenblik wisten zij immers niet dat er heel wat nieuwe initiatieven zoals het buitengewoon onderwijs, de revalidatie, de thuisbegeleiding, het begeleid wonen zouden ontstaan om het kind te integreren. Vandaag is de vraag terecht. De vraag is echter pas dringend als het gehandicapt kind 25 of 30 jaar is geworden en nood heeft aan meer volwassenheid en een grotere vorm van zelfredzaamheid, en het ouderlijk huis wenst te verlaten. Op dat ogenblik moeten zij kunnen kiezen voor nieuwe opvangvormen zoals begeleid wonen, tehuizen voor werkenden en niet-werkenden.

Ik ben er vast van overtuigd dat wij ook in deze sector zullen beleven wat wij nu meer en meer meemaken in de bejaardensector waar tal van alternatieve oplossingen zijn uitgewerkt. Ik voel mij dan ook vrij gerust.

Demeester-De Meyer

Misschien zullen wij het daar in 1998 nog over hebben, misschien ook in een omgekeerd rollenpatroon, namelijk ik op een van de banken en een van u op mijn plaats.

De voorzitter : De heer Vandeurzen heeft het woord.

De heer J. Vandeurzen : Mevrouw de voorzitter, ik dank de minister voor haar antwoord en voor de nieuwe perspectieven die zij in het vooruitzicht heeft gesteld.

Mevrouw de minister, het verheugt mij dat het probleem dat bij vele gezinnen leeft, u zo goed bekend is. U bent erin geslaagd de gevoelens die op het terrein aanwezig zijn, in uw beleid effectief op te vangen.

De voorzitter : De heer Tant heeft het woord.

De heer P. Tant: Mijnheer de voorzitter, ik meen dat de minister met haar uiteenzetting heeft aangetoond dat zij zich grondig van het probleem bewust is en dat zij zich niet alleen baseert op cijfers.

Mevrouw de minister, er is toch iets dat mij blijft verontrusten. Ik neem aan dat de programmatie bijzonder oordeelkundig is gebeurd. Ik neem ook aan dat die op tijd moet worden bijgestuurd en ik apprecieer het dat u aanneemt dat er in sommige provincies nog problemen zijn. Het verontrust mij echter dat er een verschil blijkt te zijn tussen het "wettelijke en het werkelijke land", als ik het zo mag uitdrukken. Beseft men wel echt dat er in bepaalde concrete instellingen sinds enkele jaren ernstige problemen zijn? Ik verkondig hier geen academische waarheden. De situatie maakt mij zelfs een beetje opstandig. Er moet daarvoor een oplossing worden gevonden. Het zou zelfs zo moeten zijn dat het beleid dergelijke problemen moet kennen, bijvoorbeeld door inspectie, alvorens er noodkreten komen.

Ik zeg dit niet vanuit een bezorgdheid voor een bepaalde instelling,

zelfs niet met een provinciale reflex, maar vanuit de wetenschap dat dit probleem ook elders bestaat.

Ik vraag u een programmatie en een algemeen beleid. Een beleid moet planmatig zijn, maar dat mag ons niet blind maken voor de schrijnende problemen die er her en der zijn.

De voorzitter : Mevrouw Maximus heeft het woord.

Mevrouw L. Maximus : Mijnheer de voorzitter, ik wil geen debat openen over grootschaligheid of kleinschaligheid.

Mevrouw de minister, u hebt in Willebroek een initiatief gezien dat door bezorgde ouders tot stand is gekomen. Zij willen dat hun kind in de onmiddellijke omgeving blijft zodat de overgang bij hun overlijden niet te bruusk is. Ze willen er zeker van zijn dat hun kind, wanneer zij er zelf niet meer zijn, in goede handen is.

Heel wat gehandicapten worden ver van huis verzorgd. Dit heeft heel wat gevolgen. De ouders wensen hun kinderen tijdens het weekend thuis te verzorgen. Het huis is echter niet aangepast zodat de moeilijkheden zich opstapelen.

Mevrouw de minister, ik geef u dit voorbeeld omdat dergelijke situaties ouders ertoe kunnen aanzetten acties op het getouw te zetten. Het vrijwillariaat van de ouders is meestal dermate groot dat zij niet te overhalen zijn met rationele elementen. Zij wensen hun kind dichtbij te hebben zodat zij het tijdens het weekend in de instelling kunnen bezoeken.

Het gebrek aan voorzieningen in bepaalde regio's heeft ertoe geleid dat kinderen van Willebroek in Limburg of aan de Franse grens verblijven. Daarom zijn heel wat ouders voostander van kleine entiteiten.

Kleinschalige opvang kan ertoe bijdragen dat het probleem van de eenzaamheid en de uitsluiting van mensen die zorgenbehoevend zijn wordt verholpen.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer de voorzitter, ik wens al de leden te danken voor hun tussenkomsten.

Collega Tant, u geeft een mooi voorbeeld.

De geschiedenis van de gehandicaptenzorg is tegelijk oud en jong.

Het is correct dat Gent, onder impuls van de Broeders en de Zusters van Liefde een zekere faam heeft uitgebouwd met instellingen als Kwadrecht en Lovendegem. Dit heeft ook zijn weerslag op de cijfers.

West-Vlaanderen heeft eveneens belangrijke settings zoals Klerken en Gits.

Toen ik als jonge vrouw twintig jaar geleden geconfronteerd werd met jonge ouders met een gehandicapt kind was er maar één mogelijkheid : men kon niet anders dan naar Oosten en West-Vlaanderen gaan. Voor de Antwerpse regio was dat enorm ver. Limburg had toen nog geen voorzieningen. De instelling Sint-Oda is nog vrij jong. Antwerpen beschikte niet over instellingen voor volwassen gehandicapten.

Men kan de gehandicaptenzorg jong noemen omdat vijftwintig jaar geleden de ouders voor het eerst op zoek zijn gegaan naar opvangmogelijkheden in instellingen.

Zij hadden het voordeel dat zij nieuw, jong en aantrekkelijk waren. De vraag naar uitbreiding van deze voorzieningen werd groot. Men probeerde een huiselijke sfeer te creëren die niet aanwezig was in de grotere instellingen, die op dat vlak trouwens allemaal nieuwe initiatieven hebben genomen.

Het is echter niet gemakkelijk heel deze omschakeling per provincie gelijkmatig te laten verlopen. Er is nog een ander aspect en daarvoor citeer ik het voorbeeld van mijn gebuur die vijftig jaar geleden een zwaar

Demeester-De Meyer

gehandicapt kind geplaatst heeft in een instelling in een uithoek van West-Vlaanderen en die daar nog alle veertien dagen naartoe rijdt. Hij wil dat kind niet meer verplaatsen. De normale spreiding van huiselijke kleinschalige voorzieningen is echter nog volop aan de gang.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

— *Het incident wordt gesloten om 15.23 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

Ze worden in twee edities uitgegeven :

- de eerste, met witte kaft en het embleem van de Vlaamse Raad in goudkleur, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen ;
- de tweede, met witte kaft en met onderaan rechts de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

AZRV : Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften

BAAZ : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken

BEAG : Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

CULT : Commissie voor Cultuur

EELW : Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid

FIBE : Commissie voor Financiën en Begroting

HROL : Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting

LENA : Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

MEDI : Commissie voor de Media

ONVW : Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

OPWV : Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

SAMW : Commissie voor Samenwerking

WEGE : Commissie voor Welzijn en Gezondheid